

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 447/2021-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Ladislava Duditša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu č. k. BB-4 T 36/2018-18819 z 12. februára 2021 a jeho postupu v označenom konaní a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Tost 9/2021 z 3. marca 2021 a jeho postupu v označenom konaní takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a** .
2. Návrhu na ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „prvý sťažovateľ“) a [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „druhý sťažovateľ“, spolu aj „sťažovatelia“) sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 5. mája 2021 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojho základného práva na nedotknuteľnosť osoby a súkromia podľa čl. 16 ods. 1 ústavy, základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, ako aj svojho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), svojho práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru a porušenia zákazu diskriminácie podľa čl. 14 dohovoru uznesením Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný súd“) č. k. BB-4 T 36/2018-18819 z 12. februára 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie špecializovaného súdu“) a jeho postupom v označenom konaní a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3 Tost 9/2021 z 3. marca 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“) a jeho postupom v označenom konaní. Sťažovatelia

navrhujú napadnuté uznesenia zrušiť, prepustiť ich z väzby na slobodu a priznať im finančné zadost'učinenie.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutých uznesení vyplýva nasledujúci stav veci: Sťažovatelia sú trestne stíhaní pre zločin zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), pre pokračovací obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. a), b), c) a d), ods. 2 písm. c) a ods. 4 písm. b) a c) s poukazom na § 138 písm. b) a j) a § 141 písm. a) Trestného zákona pre obzvlášť závažný zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 ods. 1 písm. a) a ods. 4 písm. a) s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona, pre pokračovací zločin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 2 písm. b), ods. 3 písm. a) a ods. 4 písm. b) s poukazom na § 140 písm. b) a § 141 písm. a) Trestného zákona, pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. d) a e) a ods. 3 písm. b) s poukazom na § 139 ods. 1 písm. i), § 140 písm. b) a c) a § 141 písm. a) Trestného zákona a pre zločin falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 ods. 1 a 6 Trestného zákona s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona. Väzba sťažovateľov začala plynúť 6. marca 2017.

3. Rozsudkom špecializovaného súdu č. k. BB-4 T 36/2018-18383 z 25. septembra 2020 boli sťažovatelia uznaní vinnými z označených trestných činov a bol im uložený úhrnný trest odňatia slobody na doživotie. Proti označenému rozsudku podali sťažovatelia odvolanie.

4. Špecializovaný súd napadnutým uznesením predĺžil väzbu sťažovateľov do 6. marca 2022, rozhodol, že dôvody väzby sťažovateľov podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení účinnom v tom čase (ďalej len „Trestný poriadok“) aj naďalej trvajú, žiadosť prvého sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu z 10. februára 2021 zamietol, ich väzbu nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka a určil primeranú lehotu na podanie sťažnosti pre sťažovateľov a ich obhajcov proti uvedeným výrokom.

5. Najvyšší súd napadnutým uznesením zrušil napadnuté uznesenie špecializovaného súdu vo výroku v bode I a predĺžil ich väzbu do 6. septembra 2021 a návrh prvého sťažovateľa na nahradenie väzby prijatím písomného sľubu zamietol.

6. Sťažovatelia podaním doručeným ústavnému súdu 23. septembra 2021 odvolali plnomocenstvo pre nimi zvoleného právneho zástupcu pre stratu dôvery k tomuto právnenému zástupcovi. Zároveň požiadali o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom z dôvodu, že sa nachádzajú vo výkone trestu odňatia slobody a sú v hmotnej núdzi.

II.

Argumentácia sťažovateľov

7. Proti napadnutým uzneseniam a príslušnému postupu špecializovaného a najvyššieho súdu sťažovatelia namietajú:

a) špecializovaný súd nebol oprávnený rozhodovať o ich väzbe, pretože trestné konanie sa už nachádzalo v konaní o odvolaní, a teda o ich väzbe mal rozhodovať iba najvyšší súd bez možnosti podať proti jeho rozhodnutiu sťažnosť (§ 83 ods. 1 druhá veta Trestného poriadku);

- b) špecializovaný súd nepostupuje v trestnom konaní sťažovateľov s osobitnou starostlivosťou a urýchlením, keďže o zaistení ich majetku nebolo rozhodnuté už skôr, teda pred rozhodnutím o ich vine a treste špecializovaným súdom, pričom v samotnom uznesení o zaistení majetku špecializovaný súd nekonkretizoval zaistený majetok vo výroku, v dôsledku čoho bolo jeho uznesenie zrušené a v konaní vo veci samej tak boli spôsobené prieťahy. Od 25. septembra 2020 nemá najvyšší súd k dispozícii celý súdny spis na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľov a sťažovateľom medzičasom uplynula celková lehota trvania väzby. V tejto súvislosti je argumentácia najvyššieho súdu možným zmarením zaistenia majetku sťažovateľov v prípade ich prepustenia z väzby na slobodu arbitrárna;
- c) rozsudok o ich vine a treste predstavuje porušenie ich práv na spravodlivé súdne konanie, preto ani ich väzba nemôže byť zákonná;
- d) na predĺženie ich väzby nad 48 mesiacov neboli splnené podmienky, keďže ich vec nie je zložitá a ich prepustenie na slobodu nehrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania. V tomto smere sťažovatelia poukazujú na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Ilijkov proti Bulharsku z 26. júla 2001, sťažnosť č. 33977/96;
- e) väzobné dôvody sú u nich stereotypne formulované, keď súdy odôvodnenia svojich rozhodnutí iba kopírujú zo svojich predchádzajúcich rozhodnutí, a to bez reflexie na ich námietky. Navyše, najvyšší súd ich väzbu predĺžil bez toho, aby individuálne posúdil a špecifikoval, ktoré z materiálnych a formálnych dôvodov väzby sa vzťahujú na niektorého z nich;
- f) úteková väzba nemá žiadne zákonné opodstatnenie, pretože sťažovatelia tu na Slovensku majú silné rodinné zázemie. Ani zdržiavanie sa v nehnuteľnosti vo vlastníctve obchodnej spoločnosti, ktorej je jeden zo sťažovateľov konateľom, nemôže naplniť tento väzobný dôvod. Taktiež neexistujú ani zaistenie cestovných pasov;
- g) Neexistujú ani dôvody ich tzv. kolúznej väzby, pretože dokazovanie bolo skončené a o trestnom obvinení sťažovateľov bolo rozhodnuté špecializovaným súdom. Špecializovaný súd a najvyšší súd navyše neuviedli, ktorých svedkov či znalcov by sťažovatelia mohli ovplyvňovať. V prípade odkazu na konkrétne údajné ovplyvňovanie súdy neuviedli mená dotknutých osôb, teda ide o príliš všeobecný argument. Pokiaľ ide o povahu trestnej činnosti, tak argumenty špecializovaného a najvyššieho súdu sú vyvrátené výpoveďami viacerých svedkov. Prípadné pokračovanie v trestnej činnosti (zločineckej skupiny) s odstupom viacerých rokov ani nie je reálne. Taktiež nemožno odkazovať na ich predchádzajúce právoplatné odsúdenie, pretože sťažovatelia sa osvedčili;
- h) špecializovaný súd nedostatočným spôsobom preskúmal možnosť nahradenia ich väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka;
- i) zákaz telefonického kontaktu s rodinnými príslušníkmi v prípade sťažovateľov nebol dostatočne odôvodnený, s čím sa najvyšší súd vôbec nezaoberal. Navyše, práva druhého sťažovateľa na kontakt s jeho rodinnými príslušníkmi bol obmedzený viac ako u osôb v iných druhoch väzby, resp. u osôb vo výkone trestu, čo predstavuje jeho diskrimináciu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 405/2021-5 z 9. septembra 2021 vylúčil sudcu Miloša Maďara z konania a rozhodovania v tejto veci sťažovateľov. Vzhľadom na uvedené v súlade

s Rozvrhom práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2021 do 31. decembra 2021 rozhodol v zložení senátu uvedenom v záhlaví tohto uznesenia.

9. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľov je namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, základného práva na nedotknuteľnosť osoby a súkromia podľa čl. 16 ods. 1 ústavy, základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru, práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru a porušenie zákazu diskriminácie podľa čl. 14 dohovoru napadnutými uzneseniami a príslušným postupom špecializovaného súdu a najvyššieho súdu.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q), r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je okrem iného posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05).

12. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (II. ÚS 55/98, III. ÚS 7/00, I. ÚS 177/03). Požiadavku obsiahnutú v tomto článku nemožno definovať *in abstracto*, ale musí sa posúdiť podľa okolností každej veci vrátane toho, čo v sťažnosti uviedol sťažovateľ (I. ÚS 109/03). Ústavný súd preto v prípade čl. 17 ústavy môže a musí uplatniť určitú revíziu právomoc, avšak bez toho, aby sám hodnotil skutočnosti, ktoré viedli všeobecný súd k tomu, že uprednostnil určité rozhodnutie pred iným. Jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako všeobecný súd tretej alebo štvrtej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 165/02).

13. Vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná právomoc ústavného súdu len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby (alebo je vo väzbe), bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol do väzby vzatý pre konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu vyjadrenú v § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku alebo okolnosti uvedené v odseku 2 tohto ustanovenia, a osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby (II. ÚS 76/02). Úlohou ústavného súdu je tiež sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd (III. ÚS 271/07, II. ÚS465/2011).

III.1. K namietanému porušeniu práva napadnutým uznesením špecializovaného súdu a jeho postupom:

14. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

15. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

16. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že sťažovatelia mali možnosť podať proti napadnutému uzneseniu špecializovaného súdu a jeho postupu sťažnosť najvyššiemu súdu, ktorú aj využili. Na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti tak nemá ústavný súd danú právomoc, a preto ju bolo potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu napadnutým uznesením najvyššieho súdu a jeho postupom:

17. Ústavný súd napadnuté uznesenie najvyššieho súdu preskúmal a zistil, že túto časť ústavnej sťažnosti sťažovateľov je potrebné odmietnuť z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

18. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľov týkajúcu sa nepríslušnosti špecializovaného súdu rozhodovať o ich väzbe [námietka v bode 7 písm. a)], najvyšší súd v odôvodnení svojho uznesenia uviedol (s. 8 a 9), že trestná vec sťažovateľov bola vrátená súdu I. stupňa ako predčasne predložená z dôvodu nevysporiadania sa so zistením majetku po vyhlásení odsudzujúceho rozsudku, ktorým im bol uložený trest prepadnutia majetku, a teda príslušným na rozhodovanie o väzbe bol špecializovaný súd. Takýto postup, teda rozhodovanie špecializovaným súdom, je podľa najvyššieho súdu navyše v prospech sťažovateľov, keďže im bola zaručená dvojinštančnosť

konania o ich väzbe (posúdenie ich väzby špecializovaným súdom a následne najvyšším súdom ako súdom sťažnostným), nie iba jednoinštančnosť (posúdenie ich väzby iba najvyšším súdom bez možnosti podať sťažnosť proti jeho uzneseniu v zmysle § 83 ods. 1 Trestného poriadku).

19. Uvedené závery považuje ústavný súd za dostatočne odôvodnené a presvedčivé. Obzvlášť v situácii, ako na to poukázal aj najvyšší súd, ak daný postup poskytuje sťažovateľom v podstate väčší rozsah ich práv pri rozhodovaní o ich väzbe.

20. Sťažovatelia ďalej namietajú, že v ich trestnej veci sa nepostupuje s osobitnou starostlivosťou a urýchlením, keď uznesenie špecializovaného súdu o zaistení ich majetku bolo vydané až po odsudzujúcom rozsudku a pre nedostatočnú konkretizáciu majetku muselo byť navyše zrušené [námiетка v bode 7 písm. b)]. Najvyšší súd k tejto námietke uviedol (s. 15), že sa stotožňuje so závermi špecializovaného súdu o zložitosti danej trestnej veci, a sám zdôraznil, že príslušný súdny spis mal v tom čase vyše 18 000 strán, že ide o rozsiahlu trestnú činnosť, ktorej sa sťažovatelia mali dopustiť ako členovia zločineckej skupiny v časovom rozpätí rokov 2010 a 2017, a že rozsiahlosti dokazovania nasvedčuje aj celkovo 52 pojednávacích dní špecializovaného súdu. Najvyšší súd tiež v tejto súvislosti poukázal na snahu o predĺženie konania zo strany samotných sťažovateľov (opakovane podávané námietky zaujatosti). K predĺženiu konania v dôsledku zaistenia majetku až po vynesení odsudzujúceho rozsudku najvyšší súd uviedol, že aj prípadné skoršie zaistenie majetku by malo vplyv na dĺžku konania v ich veci.

21. K uvedeným záverom, ktoré ústavný súd považuje za ústavnoprávne akceptovateľné, je vhodné doplniť, že zrušenie jedného uznesenia vo veci sťažovateľov ešte samo osebe nemôže predstavovať vznik takých priťahov, ktoré by bez ďalšieho predstavovali porušenie povinnosti súdu konať v ich trestnej veci s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. S výnimkou uvedeného pochybenia špecializovaného súdu (zrušenie uznesenia o zaistení majetku najvyšším súdom) sťažovatelia nepoukázali na žiadne iné skutočnosti či dôvody, pre ktoré by sa konanie v ich trestnej veci predĺžilo pričinením špecializovaného súdu.

22. Sťažovatelia v rámci tejto svojej námietky poukázali aj na predĺženie ich väzby nad 48 mesiacov a na svojvoľnosť záveru o zmarení zaistenia majetku v prípade ich prepustenia z väzby na slobodu. Najvyšší súd v tomto smer poukázal na §76a Trestného poriadku a na skutočnosť, že sťažovatelia sú neprávoplatne odsúdení za obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy, za ktorý je možné uložiť len trest odňatia slobody na doživotie. Pokiaľ ide o hrozbu zmarenia dosiahnutia účelu trestného konania, najvyšší súd okrem už uvedeného poukázal aj na existenciu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku u oboch sťažovateľov.

23. Ak sťažovatelia poukazujú na svojvoľnosť záveru o možnom zmarení zaistenia majetku, ústavný súd sa presvedčil, že tento argument bol najvyšším súdom uvedený ako jeden z viacerých, a teda aj v prípade nedostatočného vysporiadania sa s touto námietkou sťažovateľov (nimi naznačená argumentácia, že ak by bolo o zaistení majetku rozhodnuté ešte pred vydaním odsudzujúceho rozsudku, prípadne, ak by nemuselo byť uznesenie o zaistení majetku zrušené, mohlo byť o nimi podanom odvolaní skôr) ide len o podporný argument najvyššieho súdu, ktorého prípadné spochybnenie by nemalo dopad na celkovú správnosť a presvedčivosť prijatých záverov a ústavnú akceptovateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

24. Vzhľadom na uvedené ani tieto námietky preto podľa názoru ústavného súdu nemôžu spochybniť ústavnoprávnu udržateľnosť napadnutého uznesenia.

25. Ak sťažovatelia namietajú, že v konaní vo veci samej bolo porušené ich právo na spravodlivé súdne konanie [bod 7 písm. c)], najvyšší súd uviedol (s. 12 a 13), že takáto námietka smeruje proti rozsudku vo veci samej (odvolacia námietka) a že jej prieskum je v právomoci odvolacieho súdu.

26. Ústavný súd nad rámec uvedeného v tejto súvislosti dopĺňa, že dôvodnosť podozrenia zo spáchania trestných činov sťažovateľmi, ktorá predstavuje jednu z podmienok na zákonnosť a ústavnosť obmedzenia osobnej slobody väzbou, je v tomto štádiu konania umocnená vydaním neprávoplatného odsudzujúceho rozsudku.

27. K nesplneniu dôvodov na predĺženie väzby nad 48 mesiacov [bod 7 písm. d)] najvyšší súd (s. 9 a 10) poukázal na §76a Trestného poriadku a závery špecializovaného súdu, ktoré už ústavný súd zhrnul k predchádzajúcej námietke sťažovateľov v bode 20 tohto uznesenia.

28. K stereotypnosti a nedostatočnej individualizácii väzobných dôvodov [bod 7 písm. e)] najvyšší súd odkázal (s. 13) na závery špecializovaného súdu, ktorý síce posudzoval naplnenie dôvodov väzby oboch sťažovateľov spoločne, ale ako sa ústavný súd z napadnutého uznesenia presvedčil, nepostupoval tak z dôvodu nedostatočnej individualizácie, ale v dôsledku konkrétnych okolností danej veci, ktoré sa pri oboch sťažovateľoch, ktorí mali byť spoločne na čele zločineckej skupiny, prekrývajú.

29. Ústavný súd v tomto smere dopĺňa, že okrem všeobecného tvrdenia o nedostatočnej individualizácii väzobných dôvodov sťažovatelia neuviedli žiadne iné relevantné skutočnosti, z ktorých by vyplývalo opomenutie predmetnej individualizácie.

30. Pokiaľ ide o dôvod tzv. útekovej väzby [bod 7 písm. f)], najvyšší súd konštatoval (s. 13), že dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku má svoj podklad nielen v hrozbe vysokým trestom (doživotný trest odňatia slobody, pozn.) umocnenej neprávoplatným odsudzujúcim rozsudkom, ale i v ďalších skutočnostiach, na ktoré odkázal aj špecializovaný súd, a to ukrývanie sa sťažovateľov v Českej republike a obstaranie falošných dokladov. V tomto smere podľa najvyššieho súdu nie je relevantná námietka sťažovateľov týkajúca sa vlastníckych alebo užívateľských vzťahov k nehnuteľnosti, pretože podstatný je účel, pre ktorý sa v nehnuteľnosti v cudzine zdržiavali (útek a skrývanie sa pred možným trestnoprávnym postihom).

31. Ústavný súd považuje odôvodnenie napadnutého uznesenia v rámci tejto námietky sťažovateľov za dostatočné a presvedčivé. Námietka sťažovateľov vo vzťahu k vlastníckym právam nehnuteľnosti nespochybňuje záver špecializovaného a najvyššieho súdu o účele, pre ktorý sa sťažovatelia v danej nehnuteľnosti v zahraničí mali zdržiavať.

32. Ak sťažovatelia poukazujú na nedostatočné odôvodnenie tzv. kolúznej a pokračovacej väzby [bod 7 písm. g)], najvyšší súd vo vzťahu k dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku uviedol (s. 13 a 14), že tento je daný samotnou povahou páchanej trestnej činnosti, dominantným postavením sťažovateľov a metódami zavražďovania a pomsty voči osobám, u ktorých bol zistený poznatok o spolupráci s orgánmi činnými v trestnom konaní. V tomto smere najvyšší súd osobitne poukázal na usmrtenie poškodeného [REDAKOVANÉ] (skutok v bode 10 neprávoplatného odsudzujúceho rozsudku), ktorý sa rozhodol spolupracovať s orgánmi činnými

v trestnom konaní. Vo vzťahu k dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku najvyšší súd poukázal (s. 14) na závery napadnutého uznesenia špecializovaného súdu, dlhodobé páchanie trestnej činnosti (7 rokov) a jej rozsah (11 skutkov), ako aj spôsob života sťažovateľov (konzumácia omamných a psychotropných látok, absencia pracovných návykov a legálneho zdroja príjmov).

33. Vo vzťahu k predchádzajúcemu odsúdeniu sťažovateľov najvyšší súd uviedol (s. 14), že na účely posudzovania dôvodov väzby z hľadiska sklonov obvineného k páchaniu trestnej činnosti možno prihliadať aj na odsúdenia takéto charakteru, keď sa inak na páchatel'a hľadá, akoby nebol odsúdený. V prípade sťažovateľov teda v tejto situácii bolo možné prihliadať aj na ich predchádzajúce odsúdenie aj napriek tomu, že sa osvedčili.

34. Ústavný súd vzhľadom na uvedené nemohol prisvedčiť ani námietke sťažovateľov o nedostatočnom odôvodnení ich väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b), c) Trestného poriadku a o nezákonnom prihliadaní na ich predchádzajúce odsúdenie.

35. K námietke nedostatočného preskúmania možnosti nahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka [bod 7 písm. h)], najvyšší súd v stručnosti poukázal na závery špecializovaného súdu, ktorý vo veci sťažovateľov nezistil žiadne výnimočné okolnosti prípadu (§ 80 ods. 2 Trestného poriadku), pričom tieto netvrdili, resp. nepreukázali ani samotní sťažovatelia.

36. Napokon, pokiaľ ide o neumožnenie kontaktu s rodinnými príslušníkmi [bod 7 písm. h)], z predložených dokumentov vyplýva, že sťažovatelia túto svoju námietku pred najvyšším súdom uplatnili, avšak ten na ňu v napadnutom uznesení priamo nereagoval. V takejto situácii je z pohľadu ústavného súdu potrebné preveriť, či táto námietka bola relevantná vo vzťahu k predmetu konania a mohla tak mať vplyv na rozhodnutie najvyššieho súdu, resp. či by v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva mohla spochybniť existenciu podmienok „zákonosti“ pozbavenia osobnej slobody (pozri rozsudok vo veci Ilijkov proti Bulharsku z 26. 7. 2001, sťažnosť č. 33977/96, bod 94).

37. Z predložených dokumentov a ústavnej sťažnosti vyplýva, že druhému sťažovateľovi neboli umožnené tri návštevy jeho družky a dcéry v termínoch 25. október 2020, 30. november 2020 a 18. december 2020, pričom druhý sťažovateľ tvrdí, že uvedené nebolo zo strany príslušných súdov zdôvodnené.

38. Ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia pred najvyšším a ani pred ústavným súdom neobjasnili, z akého dôvodu by uvedené malo mať bez ďalšieho za následok nezákonnosť a neústavnosť rozhodovania o väzbe druhého sťažovateľ'a, a o to menej prvého sťažovateľ'a, ktorého sa takéto obmedzenie netýkalo. To všetko navyše v situácii, keď vo vzťahu k uvedeným trom návštevám nemožno bez ďalšieho argumentovať, že by išlo o dlhodobé obmedzenie.

39. Ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že tvrdenie druhého sťažovateľ'a neberie na ľahkú váhu, musí ho však pri prieskume tejto veci vyhodnotiť v rámci predmetu konania a s ohľadom na prípadný dopad na ústavnoprávnu udržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti dopĺňa, že námietka druhého sťažovateľ'a smerujúca proti postupu špecializovaného a najvyššieho súdu vo veci samej v dôsledku neumožnenia predmetných návštev je už predmetom konania pred ústavným súdom vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 234/2021.

40. Pokiaľ však ide o predmet tohto konania (rozhodovanie o predĺžení väzby sťažovateľov), uvedené argumenty nemôžu spochybniť zákonosť a ústavnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

41. Ak sťažovatelia pred ústavným súdom tvrdia, že ním uložené obmedzenia vo väzbe sú diskriminačné, ústavný súd v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že z napadnutých uznesení a ďalších príloh ústavnej sťažnosti nevyplýva, že by túto námietku sťažovatelia uplatnili pred všeobecnými súdmi. Navyše, samotné tvrdenie sťažovateľov, že osoby v tzv. kolúznej väzbe sú v podmienkach výkonu väzby diskriminované v porovnaní s osobami, ktoré v tzv. kolúznej väzbe nie sú (ale sú vo väzbe z iných dôvodov, resp. sú vo výkone trestu), nepredstavuje bez ďalšieho diskrimináciu, ale rozdielne podmienky väzby vzhľadom na účel daného dôvodu väzby [pri § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku pôsobenie na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo iné marenie objasňovania skutočností závažných pre trestné stíhanie]. Pokiaľ sťažovatelia v ústavnej sťažnosti napádajú v uvedenej súvislosti nesúlad príslušných ustanovení zákonov s dohovorom, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je takýto prieskum.

42. Ústavný súd vzhľadom na všetko už uvedené dospel k záveru, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a ani jeho postup v označenom konaní nemožno v rámci námietok sťažovateľov považovať za také, ktoré by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie umožňovali vyslovenie záveru o porušení označených práv sťažovateľov.

43. Preto bolo potrebné túto časť ústavnej sťažnosti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (bod 1 výroku tohto uznesenia).

44. Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

45. Bez ohľadu na prípadné splnenie podmienky majetkových pomerov v prípade sťažovateľov ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na už uvedené je potrebné v ich prípade konštatovať zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosť. Preto ústavný súd tomuto ich návrhu nevyhovel (bod 2 výroku tohto uznesenia).

46. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, ústavný súd už o ďalších návrhoch sťažovateľov nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu